

Minister Wouter Koolmees van Sociale Zaken (D66) presenteerde deze week de 'contouren' van een nieuwe wet voor zzp'ers (zelfstandigen zonder personeel). De wet zal maatregelen bevatten tegen schijnzelfstandigen en ter bescherming van zwakke, kleinere ondernemers.

ACHTERGROND ZZZP-WETGEVING

Zelfstandig ondernemerschap

(op bijstandsniveau)

Is de zzp'er een ondernemer of een schijnzelfstandige? De overheid bedenkt nieuwe regels en maatregelen.

Tekst **Christiaan Pelgrim** en **Anne Corré**

Het kabinet had zijn nieuwe zzp-wet al maanden geleden af willen hebben. Maar de ambtenaren van minister Wouter Koolmees (Sociale Zaken, D66) en staatssecretaris Menno Snel (Financiën, D66) zijn er nog steeds mee bezig. Wel presenteren ze de afgelopen week de eerste contouren van de wet: zzp'ers moeten minimaal 16 euro per uur krijgen. En via een online vragenlijst kunnen bedrijven ontdekken of zij hun zzp'ers terecht inhuren als ondernemer, of dat ze die in loondienst moeten nemen.

Het vorige kabinet, Rutte II, merkte ook al hoe moeilijk het is om regels te bedenken voor zzp'ers. Het introduceerde in 2016 een wet die bedrijven moest helpen ontdekken of hun zzp'ers  chte ondernemers waren, of 'schijnzelfstandigen' die een arbeidscontract moeten krijgen. Maar de wet is nooit voluit gehandhaafd omdat bedrijven de regels te ingewikkeld en onduidelijk vonden - er dreigde chaos.

In de tussentijd blijft het aantal zzp'ers uitzonderlijk hard groeien. En veel harder dan in andere westerse landen. In 2003 telde het Centraal Bureau voor de Statistiek nog zo'n 640.000 zzp'ers, nu zijn het er al ruim 1,1 miljoen: 1 op de 8 werkenden.

Deze groeiende groep valt buiten het sociale vangnet dat Nederland de afgelopen eeuw heeft gespannen. Ze betalen hier niet aan mee, en ze kunnen er niet op terugvallen als ze bijvoorbeeld langdurig ziek worden, of hun werk kwijtrafen.

En dan zijn er nog de 'schijnzelfstandigen'. Zij werken als zzp'er, maar moeten volgens de wet een arbeidscontract krijgen, omdat ze bijvoorbeeld langdurig voor  en baas werken en niet vrij zijn om te bepalen waar, wanneer en hoe ze hun werk doen.

Vorig jaar deed de Belastingdienst een steekproef onder 104 bedrijven. Bij meer dan de helft waren er aanwijzingen dat ze met schijnzelfstandigen werkten. Van 12 bedrijven vermoedde de Belastingdienst dat ze de regels bewust overtraden. De anderen leken

de zzp-regels niet te begrijpen.

De nieuwe wet is vooral bedoeld om deze inhuur van schijnzelfstandigen terug te dringen. Allereerst door duidelijkheid te geven: opdrachtgevers kunnen binnenkort via een internetformulier omschrijven hoe hun werkrelatie met de zzp'er eruitziet, waarna ze direct te zien krijgen of ze voldoen aan de wet. Zodra dat internetformulier er is, gaat de Belastingdienst weer boetes en naheffingen uitdelen aan bedrijven die met schijnzelfstandigen werken.

Ondernemerschap stimuleren

Toch is de kans groot dat het aantal zzp'ers zal blijven groeien, waardoor het bereik van het sociale vangnet blijft afnemen. Het blijft immers financieel aantrekkelijk om met zzp'ers te werken. Zij kunnen allerlei belastingvoordelen krijgen: de zelfstandigenaftrek, startersaftrek en mkb-winstvrijstelling. Daardoor kunnen ze hun werkzaamheden veel goedkoper aanbieden dan werknemers.

Die belastingvoordelen zijn bedacht om ondernemerschap te stimuleren, zegt Ruben Houweling, hoogleraar arbeidsrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. „De ge-

dachte was dat een zelfstandige bijvoorbeeld schoenen ging verkopen, en dan na een tijdje verkopers in dienst zou nemen. Maar dat blijkt meestal niet te gebeuren. Dan kun je je afvragen hoe nuttig en effectief deze maatregelen zijn.”

Staatssecretaris Snel erkent het probleem: „Zolang hier zware fiscale stimulering op zit, lok je de groei in zekere zin uit.” In het regeerakkoord is afgesproken dat de belastingvoordelen van zelfstandigen vanaf 2020 wat lager worden. Maar het kostenverschil „blijft een punt van zorg, waar we naar kijken”, zegt Snel.

Werkgevers klagen juist dat ze gedwongen worden om met flexwerkers en zzp'ers te werken omdat het vaste contract niet aantrekkelijk is. En daar hebben ze een punt, vindt hoogleraar Houweling. „We hebben de arbeidsovereenkomst de afgelopen decennia zwaar beladen met kosten, risico's en verplichtingen.”

Als een werknemer ziek is, moet die door de baas twee jaar doorbetaald worden. Iemand ontslaan mag alleen met een zwaarwegende en goed onderbouwde reden - en je moet diegene een hoge ontslagvergoeding meegeven.

Ook uit vergelijkingen van de rijkelandenclub OESO blijkt dat Nederland strengere ontslagregels heeft dan vrijwel alle andere westerse landen.

Minister Koolmees probeert de verschillen tussen 'vast' en 'flex' te verkleinen. Vorige maand nam de Eerste Kamer zijn arbeidsmarkt wet aan. Daarin wordt ontslag al iets makkelijker gemaakt. Vanaf volgend jaar mag een werknemer niet alleen ontslagen worden als daar  en doorslaggevende reden voor is, maar ook bij een combinatie van minder zwaarwegende of slechter onderbouwde redenen. In de wet is ook geregeld dat flexwerkers zoals payrollers en oproepkrachten meer rechten krijgen.

Nu wil Koolmees ook een deel van de zzp'ers beter beschermen door de invoering van het minimumtarief van 16 euro per uur vanaf 2021. Iedere zzp'er die voltijds werkt, en tweederde van die uren kan declareren bij klanten, kan daardoor uitkomen op bijstandsniveau: netto 1.025 euro per maand.

Overheidsbescherming

Het is goed dat Koolmees werkenden via deze wetten beschermt, zegt Agnes Akkerman, hoogleraar arbeidsmarktinstellingen en arbeidsrelaties aan de Nijmeegse Radboud Universiteit. Maar ze ziet werkenden ook steeds afhankelijker worden van zulke overheidsbescherming, omdat ze zelf steeds zwakker staan tegenover werkgevers.

Vroeger waren werknemers machtiger, zegt Akkerman, doordat ze zich verenigden in vakbonden. Met stakingen dwongen ze loonsverhogingen en betere werkomstandigheden af. Maar nu verliezen de vakbonden hun leden en hun macht. „Werkenden zijn weer de zwakke partij”, zegt ze. „Terwijl het zóveel mensen zijn, die samen een vuist zouden kunnen maken.”

Akkerman snapt best dat jongeren de vakbonden ouderwets vinden. „Maar ze verzinzen ook geen alternatief.” En dat is gek, vindt ze. „Studenten kunnen zich allemaal verenigen. Maar zodra ze gaan werken, worden het opeens allemaal individuen.”

Bart Stuart (47), beeldend kunstenaar

'Een minimumtarief vind ik een goed idee'

Ik ben beeldend kunstenaar. Ik heb een werkplaats op de NDSM-werf in Amsterdam en maak tekeningen, beelden en installaties. Zo zou ik mijzelf ook definiëren, als kunstenaar. Maar daarmee verdien ik niet mijn geld. Om een inkomen te verwerven ben ik freelance lasser, zodat ik kunstenaar kan zijn.

„De balans vinden tussen beide activiteiten is een dagelijks gevecht. Met het  en subsidieer ik het ander, maar ik ben kunstenaar. En natuurlijk zou ik daarom het liefst zoveel met mijn kunst verdienen, dat ik ervan zou kunnen leven. Met die 16 euro per uur zou dat alsnog niet lukken, maar ik vind de emancipatoire wer-

king die van zo'n minimumtarief uitgaat wel goed. Het wordt hoog tijd dat de kunstwereld meer onderdeel wordt van de normale wereld. Achter een kunstwerk zit ook 'gewoon' werk, ook kunstenaars zijn ondernemers.

„Nu is het over het algemeen nog zo dat een tentoonstelling mij geld kost. Soms krijg ik een verzoek van een festival: 'We willen graag een tijdelijk kunstwerk neerzetten.' Ik vraag altijd: 'Is er budget voor?' En dan blijkt vaak dat organisatoren daar helemaal niet over hebben nagedacht. Ik ben de laatste die daarover wil klagen, want ik heb een goed leven. Maar een minimumtarief voor zzp'ers doorbreekt die gedachte wel. Het

is ontnuchterend, dat vind ik goed. Het is niet normaal om ons voor niks te vragen.

„Wel maak ik mij zorgen over de hoeveelheid geld die er voor kunst beschikbaar is. Na het invoeren van de 'fair practice code' [een gedragscode in de kunstwereld, onder andere voor eerlijke betaling] zag je dat opdrachtgevers wel beter betaalden, maar tentoonstellingen ineens langer lieten lopen of minder kunst gingen programmeren. Het is goed dat kunstenaars niet meer tegen elkaar worden uitgespeeld, maar dan moet er wel genoeg geld zijn. Het resultaat van zulke regelingen mag niet zijn dat het beschikbare geld dat er voor kunst is, bij minder mensen terecht komt.”

Linda Graanoogst (47), publiciteitscoach

'Men gaat er nu vanuit dat alle ondernemers in dezelfde mal passen. Dat klopt niet'

Als ik de berichtgeving over het beleid voor zzp'ers volg, denk ik heel vaak: politici hebben g en idee wat ondernemen inhoudt. Dat blijkt bijvoorbeeld uit zo'n minimumtarief: 16 euro per uur is veel te laag om hier een fatsoenlijk pensioen uit op te bouwen, een verzekering uit af te sluiten en dan ook nog winst te kunnen maken. Maar nu wordt er toch impliciet, van bovenaf een toon gezet: '16 euro, dat is eigenlijk heel normaal.' Dat is het niet. En daarmee doe je het beeld van zelfstandig ondernemen geen goed, vind ik.

„Het minimumtarief raakt mij persoonlijk niet. Vanaf de start van mijn bedrijf vroeg ik omgerekend meer dan 75 euro

per uur voor mijn diensten. Wat er voor mij daarom wel verandert, is dat ik nu de mogelijkheid krijg een zelfstandigenverklaring te gebruiken [een overeenkomst tussen zzp'er en opdrachtgever, waarmee je onder andere bent gevrijwaard van naheffingen]. Ik vraag me af hoe ze al die afzonderlijke verklaringen gaan controleren. Maar net zoals bij het minimumtarief gaat het mij ook om de gedachte erachter.

„Een uurloon, een verklaring tussen opdrachtgever en zzp'er - het is allemaal berekend vanuit de werkrelatie tussen werkgevers en werknemers. Het is oud denken. Als ondernemer denk ik helemaal niet in termen van uurtarieven, maar in waarde toevoe-

gen en resultaten leveren. Ik verkoop een product of dienst aan experts, auteurs en aan mensen in het mkb: een online training, een begeleidingstraject.

„Natuurlijk maak ik afspraken met hen, en ja, die leg ik ook vast. Maar dat is zelden in een standaardovereenkomst te gieten. Mijn programma's pas ik aan op mijn klanten, en die duren soms langer dan een jaar.

„Ik vind het goed dat uitbuiting en onderbetaling worden aangepakt, want ik zie hoe kwetsbaar sommige professionals in bepaalde branches zijn. Maar er wordt nu vanuit gegaan dat alle ondernemers in dezelfde mal passen. En daar pas ik bijvoorbeeld niet in.”

Kazuma Eekman (30), illustrator en kok

'Er is altijd wel iemand die het wél voor die prijs doet'

Na mijn afstuderen aan de Willem de Kooning Academie heb ik vijf jaar lang fulltime als freelance illustrator gewerkt. Ik tekende voor kranten, tijdschriften en bedrijven. Alle opdrachtgevers die ik had, waren goed. Mijn werk werd gewaardeerd en met een bijbaan ernaast kon ik ervan rondkomen. Maar na vijf jaar illustreren miste ik toch een duidelijk toekomstperspectief.

„Als je net van de kunstacademie komt, neem je alle opdrachten aan die op je pad komen - ongeacht hoeveel je ervoor betaald krijgt. Allemaal met het idee: hiermee bouw ik een naam op, zodat mensen zien wat mijn werk waard is en ik er uiteindelijk van kan leven. Maar dat omslagpunt, dat ik er echt w s, dat kwam maar niet. Ik werkte hard, zat soms dag en nacht in mijn atelier. Maar de goedkopere opdrachten die ik deed, leidden niet altijd tot de echt goed betaalde opdrachten.

„Naarmate ik sterker in mijn schoenen stond, probeerde ik wel vaker een hoger tarief los te krijgen. Ik legde dan uit: mijn werk is heel gedetailleerd, daarom arbeidsintensief, en ik maak kosten voor goede verf, digitali-

sering en de huur van mijn studio. Maar die ruimte was er meestal niet. Vraag je meer dan het budget dat er beschikbaar is voor een illustratie, dan krijg je vooral bij kleinere opdrachtgevers al snel te horen: 'Het is toch ook gewoon heel leuk om te doen?' En vervolgens is er altijd wel een illustrator die het wél voor die lagere prijs doet.

„Door die moeilijke markt ben ik gaan kijken waar ik nog meer blij van werd, zodat tekenen weer mijn passie kon worden, in plaats van mijn brood. Dat was koken, en zo ben ik als kok in de keuken van Op Het Dak in Rotterdam terechtgekomen. Ik zit er op mijn plek en leer veel van de chefs, die overigens ook voor een deel kunstenaar zijn. Nu heb ik weer meer het gevoel dat ik ergenes naartoe werk.

„Een minimumtarief creëert misschien meer bewustzijn bij opdrachtgevers: illustreren is niet alleen leuk, het is ook werk. Het is ondernemen, een eigen winkel opbouwen. Maar zelf was ik met 16 euro per uur niet uit de kosten gekomen. Ook vraag ik me af of er dan wel meer budget voor illustraties wordt vrijgemaakt, want dat is uiteindelijk natuurlijk waar het om draait.”

De column van Marike Stellinga is er volgende week weer.

Advertentie

KOM NAAR ROTTERDAM

E: info@zadkinmedia.nl • T: 010 - 436 91 24

Zoek & vind alle zaken die bijzonder zijn!

WWW.BIJZONDEREZAKEN.NL

Kunst & Cultuur

Beveiliging

CHABOT MUSEUM ROTTERDAM

€15 incl. bus

IEDERE ZATERDAG EN ZONDAG

RONDLEIDING VAN NELLEFABRIEK

TICKETS: CHABOTMUSEUM.NL

MB SAFETY

mbsafety.nl / kluisen.nl

Plaats ook uw advertentie in onze rubriek Bijzondere Zaken. Geef online op via www.MAAKUWADVERTENTIE.nl Dit is heel simpel, en betaal gemakkelijk via iDeal.